Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-нээ гэрана | № 144 (17867) | 1988 оной июниин 22, среда | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдые зүбшэн хэлсэнэбди

ГҮН СЭДЬХЭЛҺЭЭ ЭТИГЭНЭБДИ

Районой партийна эхин организацинуудта Бүхэсоюзна XIX партконференцидэ КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан суглаанууд хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхи гуримтайгаар үнгэрбэ, Тезисүүдтэй танилцаһан коммунистнууд болон партийнабшэ хүнүүд энэ талаар өөһэдынгөө сэдьхэлэй дулаан үгэнүүдые хэлэжэ, манай общество дотор демократизациие улам үргэдхэжэ байһан саага хүн бүхэнэй өөһэдынгөө хэлэһэн үгые бодото дээрэнь бэлүүлхын тула оролдохо байһан тухай үшөө дахин баталан мэдүүлбэ.

Мухар-Шэбэрэй ПМК-гай партийна эхин организацин секретарь Н. Н. Сажин: КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдые бүримүһэн дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээд, иимэ дурадхал оруулнаб: партийна эхин организацин секретарьнуудые нэгэ болзорто һунгабал зохисотой. Олон жэлэй туршада энэ тушаалда дэбжүүлэгдэһэн хүнэй эдэбхи үүсхэлынь һулардаг. Эдэ бүгэдые өөрынгөө бодото байдал дээрэһээ хэлэнэб.

Тус ПМК-гай начальник Ф. М. Филатов: «Агропромстрой» нэгэдэлэй управлениин аппарадай хүдэлмэрилэгшэдые эрид үсөөрүүлжэ, салин хүлһэндэ түлэгдэхэ мүнгыень нэгэдэлэй эхин эмхинүүдые саашадань хүгжөөлгэдэ үлөөбэл таарамжатай. Нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд харьяата предприятинуудайнгаа бодото байдалые гүйсэд мэдэдэггүй дээрэһээ элдэб захиралтануудые мүнөөшье дээрэһээ доошонь эльгээжэ байһаар.

Госбанкын ахамад бухгалтер Е. Ф. Фролова:

Кооперативуудай хүдэлмэриие, мүн тэдэнэй бүтээһэн продукциин сэнгые тодорхойлхо тусхай органуудые эмхидхэбэл, таарамжатай болохо һэн. Юуб гэбэл, кооперативуудай гэшүүд магазинһаа гүрэнэй сэнгээр эдеэ хоолой элдэб продуктнуудые худалдан абаад, хубилган буйлуулһан болоод, хэтэрмэ үнэтэйгөөр хүн зондо худалдана.

Сбербанкые эрхилэгшэ Л. А. Исакова:

Райгүйсэдкомой бүридэлдэ ородог хүнүүд КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүн байха ёһогүй. Юуб гэхэдэ, харюусалгата хэдэн үүргэ дүүргэдэг иимэ хүнүүд даалгагдаһан уялгаяа, гүйсэд һайнаар бэлүүлнэгүй.

Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулиин партийна эхин организациин секретарь З. Д. Мижитова:

Партиин зэргэдэ хүнүүдые абахадаа, социальна талаарнь илгаһан ябадалые оготолон хорихо.

ГҮН СЭДЬХЭЛҺЭЭ ЭТИГЭНЭБДИ

Бүхэсоюзна XIX партийна конференцидэ зорюулһан КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдые Ахын районой ажалшад үргэнөөр зүбшэн хэлсээ, бодомжолон ябаһан һанал бодолоо нюулта нөөлтэгүй, сэхэ руунь хэлэхэ аргатай байгаа. Тиихэдэ ажал хүдэлмэриеэ һайжаруулха талаар һанамжанууд олоор ороо. Жэшээлхэдэ, «50 лет Октября» колхозой коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ коммунист А. Н. Болдырев **арадуудай дунда интернациональна хүмүүжүүлгэ** һайжаруулха тухай хэлэһэн байна.

«Улаан Аха» колхозой партийна организациин секретарь А. Ц. Папаев шалгалтын элдэб эмхи зургаанууд олошороо гэжэ зааба. Тиихэдэ **районой арадай хиналтын комитедтэ уялгануудыень үргэдхэхэ, комитедүүдэй инспекторэй үүргыень дээшэлүүлхэ** дурадхал оруулба.

«Аха» гэжэ барилгын кооперативта хамтын суглаан боложо, энэ ажахын туруулэгшын орлогшо партийнабшэ Ю. Н. Тютрин **захиргаанай эмхинүүдэй штат хаа хаанагүй аргагүй ехэ болонхой, тэдэнние үсөөрүүлхэ гэжэ һанамжалба.** Илангаяа, КГБ, ОВД болон бусад эмхинүүдтэ хүдэлмэрилэгшэдынь олон. Нухэрэ Тютринэй һанамжые Орлигой дунда һургуулиин багша коммунист Е. А. Мункоева дэмжэбэ. Тэрэ баһал **милициин хүдэлмэрилэгшэдэй тоо үсөөрүүлхэ** тухай хэлээ. Тэдэнэр олондоо найдаад, биһаал һураггүй ехэ һу худалдаа. Урда жэлнүүдтэ гээгдэжэ ябадаг Хэжэнгын, Яруунын, Заахаминай районуудшье урагшаа хараа байса ехэ алхам хээ.

Гэхэтэй хамта Хяагтын, Хурамхаанай, Ахын, Баргажанай, Сэлэнгын районууд һу гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэбые һаял 70—79, зариманнинь 84—93 процентдэ хүргөөд байна. Үбһэ тэжээлээр

ҮРГЭНӨӨР ЗҮБШЭН ХЭЛСЭБЭ

ратай юумэ хэнэгүй гэжэ шүүмжэлбэ.

Энэ һургуулиин багша партиин гэшүүн Д. Д. Мунконова һургуулида худэлхэ **эхин классуудай, математикын, ород, буряад хэлэ ба литературын багшанарые конкурсын аргаар** шэлэн олохо гэжэ дурадхаһан байна.

Партиин гэшүүндэ кандидадаар хүнэй ороходо, тэрэнэй ажалладаг коллективэй үгэнэн характеристикые нэгэ коммунистын рекомендацида адляар тоолодог болохо гэжэ «Шэнэ Саяан» газетын хүдэлмэрилэгшэ коммунист М. Н. Наханцакова дурадхаба.

Партиин ба ажалай ветеран Н. С. Пронтеева район дотор үзэл сурталай хүдэлмэри һүүлэй үедэ ехэ һуларааа гэжэ шүүмжэлбэ. Энэ хүдэлмэридэ хүдэлжэ шадахаар эрхим һайн, үргэн ехэ мэдэсэтэй коммунистнуудые шэлэн табиха тон шухала гээд ветеран шүүмжэлһэн байна. Тиихэдэ **партиин райкомдо юрэнхы таһагай байһанай үлүү ха** гэжэ ветеран бодомжолно.

Тезисүүдые зүбшэлгэ мүнөө үедэ түгэсэжэ байнхай.

Вл. ГАЛСАНОВ.

Бүхэсоюзна XIX партконференциие үитүүлан

ЭЛГАЯА ҮРГЭБЭ

Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадай аппаратна цехэй хүдэлмэришэд һүүлэй үедэ эршэмтэйгээр ажаглана. Тэдэнэр шанар һайнтай продукци гаргахын тула тэмсэдэг юм.

Халаанай мастер, дүй дүршэлөөр баян Попова Людмила Антоновна, операторнууд Валентина Шишкина, Татьяна Халбаева, Татьяна Петрова, Анна Бадмаева, Валентина Цынгуева гэгшэд Бүхэсоюзна XIX партконференциин урдахи үдэрнүүдтэ халаанайнгаа даабари холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): операторнууд А. Бадмаева, Т. Петрова, В. Шишкина, В. Цынгуева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮРҮҮ ҺААЛИШАД

Кабанскын районой ажахынуудта һу һаалиин 26 фермэ тоологдоно. Эдэнэрэй дундаһаа Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахын Закалтусай фермын һаалишад үндэр амжалта түйладаг коллектив гэжэ суурхаһаар гурбан жэлһээ үлэжэ ябана.

1985 ондо тус фермын һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1951 килограмм һу һаажа амжаһан байгаа. Харин удаадахи жэлнүүдтэнь малайнгаа үүлтэр һайжаруулһанай, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар һара, квартал бүри үндэр үрэ дүн түйлажа эхилээ һэн. Тиигэжэ эдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 3798 килограмм һу һаажа, район, республика дотороо суурхаһан юм.

Фермын эбтэй эетэй коллектив байгша ондо үнеэн бүриһөө 4200 килограмм һу һааха гэһэн үзэлга абанхай. Мүнөө фермын һаалишад хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө малаа һайнаар харуулһана, ехэ һүнэй түлөө тэмсэл үдэрһөө удэртэ үргэдхэнэ. Үнгэрөөд байһан табан һара хахадай туршада Нина Алексеевна Киселева Ирина басагантаяа үнеэн бүриһөө 200-гаад килограмм һу һаажа, фермынгээ коллективэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ туруулжэ эхилбэ.

Ажал хүдэлмэрээ шэнэ гуримаар хэжэ, сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр абахын тула эндэхи һаалишад, мал адуулагшад үдэр бүри оролдолго гаргажа ябана.

Б. СОТНИЧ,
манай штатнабшэ корр.

ШЭНЭЛХЭЭР БОЛОО

Тарбагатайн хилээмэнэй комбинадай коллектив үнгэрһэн һерын түсэб дүүргэжэ шадабагүй. Һарын түсэбэй ёһоор, 162 мянган тухэригэй продукци гаргаха ёһотой байһан аад, оройдоол 123,8 мянган тухэригэй продукци үйлэдбэрилһэн байха юм.

Теэд нютагай хүн зон хилээмээр, хилээмэнэй зүйлнүүдээр ядамаггүйгөөр хангалдана. Үнэхөөрөө хилээмэ бариха түсэб 122 процент, хилээмэнэй зүйлнүүдые гаргаха даабари мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Яахадаа гээгдэһэн предприятинуудай тоодо оробо гэшэб. Ушар юуб гэхэдэ, колбаса үйлэдбэрилдэг цех комбинадые хойшоны татаба ха юм. Цехэй коллектив 12 тонно колбаса үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Комбинадта ехэнхи хүдэлмэри бар хүсөөр хэгдэдэг юм. Эндэ тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүд арба гаран жэлэй туршада ашаглагдажа, хуушараа, шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхохоор болонхой. Мүн кадрнууд олоор дуталдана. Гол түлэб эхэнэрнүүд эндэ ажалладаг юм.

Б. НИМАЕВ.

БОГОНИ БОЛЗОРТО

Ажалай арбан үдэртэ үнгэргэхөөр түсэблэһэн Тарбагатайн районой «Дружба» колхозой хонишодто «сагаан алта» суглуулха харюусалгата хаһань уржадэр эхилбэ.

Ажахын хонишод хонидой нооһо хайшалалгада эртэнһээ эмхитэйгээр бэлдээ. Пункт һайнаар заһабарилгадажа, хорин дүрбэн электромашина хүдэлгэдэхөөр тодхогдоо. Мүн эндэ ажаллаха хүнүүд бүридхүүлэгдээ. «Сагаан алта» суглуулгын үедэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ юм. Хайшалагшадай хэһэн ажалай дүн үдэр бүхэндэ согсологдохо байна. Эндэ арбан удэрэй туршада арба гаран центнер нооһо хайшалжа абаһан хайшалагшад 300 тухэригөөр шагнагдаха юм. Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо, нооһонойнь шанарые, хонин бүхэнэй нооһо хэр эзргэ һайнаар хайшалһые, мүн ажалайнь журамые, ариг сэбэрые хэр сахидаг байһые хараадаа абаха байна.

М. ДАГБАЕВА.

ГЭЭГДЭЛҺЭЭ ГАРААД...

Селенгинскын мебельнэ фабрикын коллектив байгша оной түрүүшын кварталда үйлэдбэриин бэрхэтэй бэйдалда ажаллажа гараа. Ушарынь хадаа предприятиин хахад жэлэй түсэб 250 мянган / тухэригөөр дээшэлүүлэгдэһэн байгаа. Хоёрдохёор гэхэдэ, технологическа түүхэй эдэй дуталдаһанһаа боложо, түсэб-графигһаа хадуураа юм.

Тохёолдоһон эрхэ байдал хараадаа абан, предприятиин партийна организаци, хүтэлбэрилэгшэд хойнотолгын шалгаганиие шүүмжэлхы ёһоор хаража үзөө.

Үйлэдбэриин технологи, продукциин шанар һайжаруулхаар хүдэлмэриин ябуулагдаһанай, мүн түүхэй эдээр хангалгын һайжаруулагдаһанай ашаар предприяти апрель һарада гээгдэлһээ гараа.

— Хүдэлмэриин нэгэ жэгдэ ябаса түйлаһанай ашаар Бүхэсоюзна XIX партконференциин нээгдэхэ үдэр болотор хахад жэлэй түсэб бэлүүлхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаабди. Энэ үдэр болотор түсэбһөө гадуур 6,5 мянган тухэригэй продукци бүтээн гаргахабди,— гэжэ фабрикын директор Б. Н. Кузнецов хэлээ һэн.

Т. ПНЕВА.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Бүхэсоюзна XIX партконференциин нээгдэхэ үдэр болотор оройдоол хэдэн хоног үлэбэ. Түүхэтэ энэ ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон ажалша коллективүүд бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, абаһан уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа элидхэжэ эхилээ. Баргажанай модоной комбинадай С. Зыковай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив арбан хоёрдохи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэб июниин 28 болотор сүм бэелүүлхэ гэһэн уялгаяа урагшатай дүүргэбэ. Байгалай леспромхозой Геннадий Иванович Малыгинай хүтэлбэрилдэг жолоошодой экипаж гурбан жэлэй даабариие дүүргэхэ гэһэн уялгаяа болзорһоонь урид бэелүүлжэ шадаа һэн. Партконференциин нээгдэхэ үдэр болотор арбан хоёрдохи табан жэлэй 3,5 жэлэй даабариие дүүргэхэ шэнэ зорилгоёо тэдэнэр амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Хяагтын эзрэлгэ-нэхэлгын фабрикын олон хүдэлмэрилэгшэд абаһан социалис уялгаяа бүримүһэн дүүргэбэ. Жэшээлхэдэ, фанговщица Мария Степановна Суханова мүнөө 4,5 жэлэй даабариие дүүргээд байна. Бүд нэхэгшэ Н. Батомункуева фабрика дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгарба. Халаанай даабариие холо үлүүлэн дүүргэдэг энэ түрүү хүдэлмэрилэгшэ мүнөө 1990 оной тоосоогоор ажаллана. Мүрысөөндэ эрхимлэгшэдые моральна болон материальна аргаар урмашуулха гурим предприятинуудта урид зохёогдонхой. Жэшээлхэдэ, модсшодой профсоюз мүрысөөндэ уридлагшадта ээлжээгүйгөөр хүнгэн автомашина худалдан абаха эрхэ олгоһон байна.

Тиигэбэшье түсэбэй дүүргэлтэдэ мүрысөөн үүргэ нүлөө бодотоор үзүүлэгүй гэжэ статистическэ тоо мэдээнүүдые харахада, элирнэ. Республикын промышленность баталһан хэлсээнэй ёһоор продукци худалдаха январь-май һарын түсэб дүүргэжэ шадабагүй. Тиигэжэ 8212 мянган тухэригэй продукци хэрэглэгшэдтэ дутуу эльгээгдээ. Район-районуудаар абажа хараха, Бэшүүрэй, Зэдын, Захааминай, Сэлэнгын, Хойто-Байгалай районуудай промышленность баталһан хэлсээнэй ёһоор продукци худалдаха түсэбтэ даабарияа сүм бэелүүлһэн байха юм. Городууд соо-ноо Гусиноозерск, Северобайкальск хотын промышленна предприятинууд энэ талаар түсэбөө дүүргэжэ шадаа. «Электромашина» завод 54 мянган тухэригэй, «Бурятферммаш» нэгэдэл —2320 мянган, локомотив-вагон заһабарилын завод —137 мянган, «Буржелезобетон» нэгэдэл —106 мянган, Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинат — 401 мянган, Онохойн модоной комбинат—223 мянган тухэригэй продукци хэлсээнэй ёһоор дутуу эльгээжэ, гээгдэлдэ оробо. Энэ гээгдэлэй ушар шалтагаан олон ааб даа. Нэгэниинь гэхэдэ, эдэ предприятинуудта мүрысөөн ёһотоор эмхидхэгдэнгүй байжа, түсэбэй дүүргэлтэдэ үүргэ нүлөө үзүүлнэгүй.

Ашаг олзо абаха түсэб дүүргэхэ талаар республикын промышленность муу бэшэ байдалтай. Союзна мэдэлэй промышленность 43729 мянган тухэриг ашаг олзо абаха түсэбтэй байһан аад, үнэн дээрээ 46334 мянган тухэриг абахаар багсаамжалагдана. Республиканска мэдэлэй промышленность энэ талаар түсэбөө 105,0 процент дүүргэбэ. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет-эй мэдэлэй промышленность соо-ноо Нютагай промышленностиин министерство бусадһаа урагшатай байба. Түсэбэй ёһоор 1222 мянган тухэриг ашаг олзо абаха байһан һаа, бодото дээрээ 1466 мянган тухэриг ашаг олзотой болоо. Тус министерствын промышленна бүхы предприятинууд баталһан хэлсээнэй ёһоор продукци худалдаха түсэб мүн лэ дүүргэнхэй.

Предприятинуудай гүрэнэй тушаан абалгын албанууд продукциин шанар нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ ехэ туһа хүргэнэ. «Электромашина», авиационно заводуудай коллективүүд республика дотороо түрүүлэн гүрэнэй тушаан абалгын гуримаар худэлжэ эхилээ һэн. Эдэ предприятинуудай бүтээһэн продукци түрүүшээр голодсоһондо ехээр ородог юм. Продукциин шанар үндэһөөрнь һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэһэнэй ашаар мүнөө олонхи продукци түрүүшын шалгалтаар тушаагдадаг болоо. Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай коллектив байгша оной эхинһээ гүрэнэй тушаан абалгын гуримаар хүдэлжэ байна. Январь-май һарын хугасаа соо эндэ 46 мянган тухэригэй продукци голодоһондо оруулагдажа, комбинат гарзатаһан байна. Тиимэһээ нооһоной, утаһанай, бүдэй шанар һайжаруулхын тула үшөө ехэ хүдэлмэри хэхэ болоно.

Гол шухала продукци үйлэдбэрилэн гаргалгада анхарбал, жэлэй эхинһээ түсэбһөө гадуур 84 мянган тонно шуулуун нүүрһэн малтагдаһан, 333 тонно булад хайлуулагдаһан, автомобилиин 38 двигатель заһабарилагдаһан, 10 мянган тонно клинкер, 8 мянган тонно цемент үйлэдбэрилэгдэһэн, 214 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргагдаһан, 19 мянган дүрбэлжэн метр нооһон бүд нэхэгдэһэн, 28 мянган тонно нооһон угаагдаһан болон бусад продукци үйлэдбэрилэн гаргагдаһан байха юм.

Оронойнгоо бүхы ажалшадтай хамта манай республикын мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд Бүхэсоюзна XIX партконференциие үндэр үрэ дүнгүүдтэйгээр угтахын түлөө эршэмтэйгээр мүрысөн ажаллана.

Адууһа малайнгаа ашаг шэмые һайса дээшэлүүлжэ, мяха, һу гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй, мүн түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэн үйлэдбэриин түрүүшүүл, фермэнүүдэй коллективүүд, ажахынууд улам олон боложо байна.

Тусхайлбал, Кабанскын районой ажахынууд, мяха, һу, үндэгэ гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ. Байгал-Худариин, «Тресковский», Оймороой, Хандалын совхозууд нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада 39—48 хүрэтэр процентээр ехэ һу тушаагаа. Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал, район соо 1200 тонно һун, 433 тонно мяхан ехэ худалдагдаа. Эдэнь районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һу һаалиин фермэнүүд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2260 килограмм һу абаа гэхэ гү, али тэрэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө 410 килограммаар ехэ болоно. Ажахын түрүү һаалишад Н. Ф. Баландина, Л. Ф. Нагаева, А. К Казакова гэгшэд жэлэй 5 һарада тус туста үнеэн бүриһөө 2350—2431 хүрэтэр килограмм һу һаагаад, жэлэй дүнгөөр тэрэнээ 4500—5000 килограммда хүргэхэ эрмэлзэлтэй хүдэлнэ.

Мүрысөөнэй манлай барижа ябаһан тиимэ түрүүшүүл, ажалша коллективүүд район бүхэндэ бии.

Нэн түрүүн хаа хаанагүй малшадай хамтын арендэ подрядай гуримаар, бүхы юумэндээ харюусалга ехэтэйгээр, эсэн ёһоор хандажа, эршэмтэйгээр мүрысэн ажалладаг болоһоонойнь ашаар бүхы дээрээ үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд дээшэлнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Тусхайбал, колхоз, совхозуудай мяханда тушаагдаха малыень түргэнөөр түлжүүлдэг, шахан таргалуулдаг гүүртэ, комплекснуудай бүхы колхоз харюусалга ехэтэйгээр, эсэн ёһоор хандажа, эршэмтэйгээр мүрысэн ажалладаг болоһоонойнь ашаар бүхы дээрээ үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд дээшэлнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Тусхайбал, колхоз, совхозуудай мяханда тушаагдаха малыень түргэнөөр түлжүүлдэг, шахан таргалуулдаг гүүртэ, комплекснуудай бүхы колхоз

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

лективүүд, малшад арендэ, гэр бүлын подрядаар хүдэлжэ, үндэр дүнгүүдые туйлана. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхозой түрүү малшад Ц-Д. Ц. Бадмажапов, Г. М. Далхаев, Д. Д. Дармаев гэгшэд үбэлшье, зуншье үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммһаа доошо бэшээр нэмээжэ, шахамалнуудаа тус бүриинь 500 хүрэтэр килограмм шэгнүүрэй болгожо, мяханда тушаана.

Эдэ бүгэдын ашаар республикын ажахынууд жэлэй эхинһээ хойшо (июниин 16-най мэдээгээр) бүхыдэнь 27,8 мянга үлүүтэй тонно шэгнүүртэй мал мяханай комбинадта оруулжа, хахад жэлэй түсэбые 116 процент дүүргэбэ. Нёдондоной энэ үеынхиһөө 5,6 мянга үлүүтэй тонноор ехэ мяхан тушаагдаа.

Эндэ Баунтын, Захааминай, Кабанскын, Хяагтын, Хойто-Байгалай районууд түсэбтэ даабаряа 125—139 процент дүүргэжэ, ехэ хубита оруулһан байна.

Тэрэшэлэн хүн зоной хубиин ажахынуудһаа урда жэлэйхиһээ 8 дахин ехэ мяхан оруулагдаа.

Бүхы шахуу районууд, нёдондонойхидо орходоо, һу үйлэдбэрилгэ, худалдалгые ехэ болгожо шадаа. Жэшээнь, республикын хойто захын гэжэ тоологдодог Баунтын район үнгэрһэн жэлэйхиһээ 17 процентээр ехэ һу абажа, хахад жэлэй түсэбые 125 процент дүүргээд байна. Иваалгын, Кабанскын, Прибайкалийн, Түнхэнэй, Тарбагатайн районууд жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые болзорһоонь урид, 113—137 хүрэтэр процент бэелүүлхэһээ гадна, нёдондоной энэ үеынхиһөө багадаа, хүшэр хүндэ үбэлжэлгын тохёолдоһонһоо боложо, Ахын, Сэлэнгын районуудай ажахынуудай бэрхэтэй байдалда ороһониинь мэдээжэ. Харин Хяагтын, Баргажанай, Хурамхаанай районууд һу үйлэдбэрилые дээшэлүүлхэ, тэрэниие гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэбые дүүргэхэ гүйсэд арга боломжотой байгаа.

Зарим районуудта, ажахынуудта жэлэй ямаршье сагта һу ехээр һаахын, тэрэнэй товарностиие дээшэлүүлхэ, шанарынь һайн болгохын түлөө бодото шанга тэмсэл ябуулжа, эршэмтэй мүрысөө дэлгэрүүлжэ үшөөл шаданагүй.

Илангаяа олонхи фермэнүүдэй зуһалангуудтаа зөөһэнһөөнь, үнэндэй бэлшээридэ гаргагдаһанһаань хойшо зарим газарта һүн бага эзргэ доошолоо. Тиихэдэнь һайжаруулагдаһан, хорёологдоһон бэлшээриие зүбөөр хэрэглэдэг, мүн зуһалангууд дээрэ талха тараа, һолоомо һошо бүйлуулжа эдюулдэг ажахынуудта һүн үшөө нэмэнэ.

Имагтал һайжаруулагдаһан бэлшээри эмхидхэхэ, тэрэнээ саг соонь үтэгжүүлхэ, уһалха хэрэгтэ анхарал ёһоор табидаггүй дээрэһээл мүнөө зарим ажахынууд һаалиингаа малые адуулха газар оложо ядана, һу һаалияа доошолуулжа байна бшуу.

Һүүлэй мэдээгээр, республика үндэгэ гүрэндэ худалдаха хоёр квартал түсэбые 115,8 процентээр дүүргээ. Гансахан үнгэрэгшэ 15 хоногто 100 мянган үндэгэнэй худалдагдаһаар харахада, түсэб үшөө ехээр үлүүлэгдэхэ байна. Нёдондонойхитой сасуулбал, үндэгэ худалдалга 22 процентээр ехэ болоо.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэдхи

Н. ШАБАЕВ,
манай корр.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэбхи

ШЭНЭДХЭЛГЫН ШЭДИТЭ ХҮСӨӨР

Мүнөө үе сагай шэдитэ хүсэтэй шэнэ һэбшээн манайшье совхозой коллективэй ажалда, ажабайдалда арюун амисхал оруулна гэжэ хэлэхэ үндэһэн бии.

Энэ жэлэй январь һарын эхинһээ Гүрэнэй предприяти (нэгэдэл) тухай СССР-эй Хуули хүсэндөө орожо, үргэн ниитэ демократиие гүнзэгыруулхэ, ажахын экономикые зүбөөр эрхилэн ябуулха, хүн зоной эдэбхи, харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бодотоор нүдөөлбэ. Тиин ажалша коллектив ажахынгаа үйлэдбэриин, социальна хүгжэлтын ёһотойл эзэниинь болобо ха юм.

Манай ажахыда үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта цехова гурим нэбтэрүүлхэ шухала удхатай хэрэгтэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриин ябуулагдажа байха үеэр фермэ, отара, бригадануудые хамтын подрядта оруулха, ажахын хүсэд тоосоондо оруулха шухала болоо һэн. Энэ жэлэй эхинһээ өөһэдын мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангадаг болообди.

Мүнөө манай Чисаанын совхозой алдэб һалбаринуудта хамтадаа 478, тэрэ тоодо мал ажалда 209 хүн ажаллана. Хонишоноор — 78, һаалишанаар — 87, үхэршэнөөр — 14, тугалшанаар 13, һү һаалиин фермэнүүдэй тэжээл буйлуулгын кухнинууд болон алдэб ажалдань 42 хүн хүдэлдэг. Эдэмнай булта социалис мүрысөөндэ хаба шадалаараа хабаададаг, һайн үрэ дүнгүүдые туйлаха гэжэ оролдодог гээшэ.

Ойрын хоёр-гурбан жэлэй хугасаа соо совхозойнгоо экономикые эрид хүгжөөхэ, ашаг олзо үгэсыень дээшэлүүлхэ, хүн бүхэнэй үйлэдбэридэ оруулдаг нүдөөе ехэ болгохо арга боломжо манайда яһала бии болоо. Энээниие совхозой түрүү коллективүүдэй үрэ дүнгүүд гэршэлэн харуулна. Хамтын подрядай онол аргаар хүдэлдэг Булагаймнай һү һаалиин фермэ һүүлэй үедэ һайн амжалтануудые туйлана. Үнгэргэшэ жэлдэ эндэ үнеэн бүриһөө 2469 килограмм һүн һаагдаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа 369 килограммаар дээшэ болоно. Эндэхи эрхим һаалишан, Ажалай Улаан Тугай ба «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Х. Д. Лубсандоржиева нёдондо республикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүн болоо юм. Мүн түрүү һаалишад Х. Ц. Буянтуева, Ч. Ж. Шагдарова, Д. М. Дондокова, Г. Б. Гармажапова, Н. Б. Цыбикдоржиева болон бусад жэлэй ямаршье сагта һү ехээр һаадаг алдартай.

Гэр бүлын подрядай ёһоор хүдэлдэг ахалагша хонишод Ч.-Д. З. Содномов, Ж.-Ж. Р. Ширапцынгеев, Х. Г. Цырендашиева, Б. З. Балсуев, П. Ф. Яковлев гэгшэдэй бригадануд абьяастай шангаар хүдэлжэ түл абаха, нооно хайшалха талаар урдаа табигдаһан зорилгонуудые хүсэд дүүрэнээр бэлүүлжэ шададаг юм. Энэ жэлдэшье хурьга олоор абажа, социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ.

Ороохо таряа, овощ ургуулха бригадануднай хэзээ хэзээнэйхинээ бүтээсэтэйгээр хүдэлөө. Хараалһанаа бэлүүлжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрөө.

Эдэ бүгэдын ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые һайн шанартайгаар, ехээр үйлэдбэрилжэ, тэрэниие гүрэндэ худалдаха даабаринуудаа үлүүлэн дүүргээ һэмди. Жэшээнь, һү, мяха, нооно, ороохо таряа, хартаабха болон овощ, ногооной витаминтай гурил гүрэндэ тушааха түсэбүүднай булта үлүүлэн дүүргэгдэжэ, хүн зоноймнай зүрхэ сэдьхэл баясаа, саашадаа бүри һайнаар мүрысөн хүдэлхэ, эрхим амжалтануудые туйлаха хүсэлэлынь дээшэлээ.

Нёдондо совхоз 556 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзотойгоор жэлые дүүргээ. Мүнөө манай ажахы дотор Бүхсоюзна XIX партийна конференциие үйлэдбэриин ехэ бэлэгүүдэтэйгээр уттахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ үдэрһөө үдэртэ улам эршэтэй боложо байна.

Гүрэндэ һү, мяха худалдалгаар хахад жэлэймнай даабаринууд амжалтатайгаар бэлүүлэгдэнэ. Тусхайлбал, һү һаалиин — бүхы гурбан фермын һаалишад энэ жэлэй эхинһээ хойшо илангаяа ехэ амжалтатай хүдэлнэ гэжэ хэлэхээр. Үдэрһөө үдэртэ, һараһаа һарада урдаа табигдаһан зорилгонуудые жэншэдгүй бэлүүлнэ. Мүнөө ажахын һаалишадай дунда дүүргэһэн мүрысөөнэй түрүү манлайда Булагай фермын (партийна бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Х. Ц. Буянтуева) коллектив ябаһан зандаа. Нүхэр Буянтуева өөрөө үнгэрһэн дүрбэн һарада үнеэн бүриһөө 1325 килограмм һү һааба. Республикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүн болохо гэһэн үзэлгаяа бэлүүлхын тула эршэтэй шангаар хүдэлэн, бусадта эрхим жэшээ харуулна.

Үбэлэй һарануудта һү һаалиин фермэнүүд бүхыдөө мүү бэшээр хүдэлөө. Зунай бэлшээриин үедэ энэ амжалтаяа улам арьбадхажа, зүлгэ ногоон дээрэ хямда үнэ сэнтэй сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ зорилгостойгоор һаалишад, малшад хүдэлжэ байна.

Манай фермэнүүдэй дэргэдэ һайжаруулагдаһан бэлшээринүүд бүи юм. Тэдэмнай хорёологдонхой, дундуураа хэһэг хэһэг болгогдожо таһалагданхай. Бүхы газарынь үһалагдадаг. Зундаа һуниин сагта үнеэдээ эндэ бэлшээдэгбди. Тиигэжэ һү ехээр абаха арга боломжо бии.

Энэ жэлдэ совхозоймнай эхэ хонидой отаранууд дээрэ хүдэлдэг бүхы хүнүүд абтаһан түлөө гарзалуулангүй томо болгохо, түлжүүлхэ хэрэгтэ хамаг анхаралаа, хүсэ шадалаа зорюулна. Мүнөө отаранууда хамтадаа 6726 хурьгад харуулһалагдана. Совхозой эрхим хонишод Ч.-Д. З. Содномов, Ж.-Ж. Р. Ширапцынгеев, Р. Г. Дугаров гэгшэдэй гэр бүлын подрядай бригадануд эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа шадаад, тэдэнээ нэгэшье гарзада оруулангүй томо болгоно, район соохи мүрысөөнэй түрүү эзэрдэ гаранхай.

Саашадаа адууһа малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын тула ороохо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай, үбһэ ногооной ургаса эрид дээшэлүүлхэ ёһотой болонобди.

Энэ жэлэй хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэри таатай болзор соогоо үнгэргэгдэбэ. Мүнөө 3350 шахуу гектарта ороохо таряан таригдаа. Энэ газарай гектар бүриһөө дунда эзэргээр 15,7 центнерһээ бага бэшэ ургаса хурьажа абаха гэжэ таряан ажалай бригадануд социалис уялгануд соогоо бэшэнхэй. Мүн 800 гектарта эршэмтэй технологи хэрэглэгдэжэ, «Бурятская-79» сортын шэниисын хүрэнгөөр тарилга хэгдээ. Энэ аргаар таригдаһан газарай гектар бүриһөө 24 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хурьагдаха гэжэ һанагдана.

Мүнөө жэлдэ сабшалангай гектар бүриһөө 10—11 центнерһээ бага бэшээр ургаса, харин уһалагдадаг газарһаа энээнһээ хоёр дахин ехэ үбһэ хурьяаха зорилго табигдана. Тиихэтэй хамта 59.600 центнер силос, 40.000 центнер ороохотой сенаж, 3000 тонно сенаж дараха түсэбтэйбди. Урдаа табигдаһан эдэ зорилгонуудые заатагүй бэелүүлжэ, һү, мяха, нооно элбэгээр үйлэдбэрилхэ, өөрынь үнэ сэн хямдаруулха гээшэ манай гол зорилго.

Совхозой тэжээлэй цехэй хүдэлмэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ нуга сабшалан, бэлшээриин үрэжэл һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар эдэбхитэй ажал ябуулна. Һубег ханаабуудаар, бүлүүр станцинуудаар газар һайса ундалуулагдана.

Бүхы амжалта, туйлаһа хүнүүдэйл урма зориг һоо, тэдэнэй сэдьхэлэй эрмэлээлһээ дулдыдадаг.

Тиимэһээ хүн зоной ажабайдалые һайжаруулха хэрэгтэ совхозой дирекци, партком, профком горитой анхарал хандуулна. Жэшээнь, Михайловка, Чисаана, Булаг тосхонуудта һургуулиин, саадай, яслиин байрануд бодхоогдоо.

Совхоздо барилгашадай гурбан, модо бэлэдхэгшэдэй нэгэ бригада бии юм. Хамаг барилгымнай хүдэлмэри ганцал тэдэнэй хүсөөр хэгдэнэ. Нёдондо Шулуута, Баруун-Бэ гэжэ газарнуудта хонидой шэнэ байрануд баригдажа, ашаглагдаа һэн. Тиихэдэ малшадай 8 гэр шэнэлэгдэн заһабарилагдаа. Энэ жэлдэшье бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. Тосхон, һууринуудай үйлэ, харгынуудта асфальт дэбдихэ, гудамжануудта модо, сэсэрлиг һуулгаха байнабди. Михайловкада, Булагта спортивна талмайнууд хэгдэхэ юм. Мүн совхозой түб һууриндахи соёлой байшангай, больницын байрануудые заһабарилха гэһэн һанал бии. Энээнтэй хамта хоёр газарта хонидой үбэлэй дулаан байрануудые, 7 баани, Толгойдо байрын гэр баригдахаар һууринь табигдаа.

Ажахын гүйсэд тоосоо, хамтын, гэр бүлын, арендэнэ подряд бүри һайнаар нэбтэрүүлжэ, социалис мүрысөөнэй эршэ, дэлисые улам шангадхажа, манай совхозой ажалша коллективүүд саашадаашье шэнэ хүсэтэйгөөр хүдэлхэнь.

Д. СУВОРОВ,
Хэжэнгын районой Чисаанын совхозой директор.

АЛАД ГАРАХА АРГАГҮЙБДИ

Манай түмэр замай узэлай мэдэлдэ 30 подразделени ороно. Партийна эхин 25 организаци тоологдоно. Түмэр замай Мысовойн, Селенгинскын дистанцинууд, электрын эльшэ хүсөөр хангалгын дистанци, локомотивна депо, рельс гагнадаг 32-дохи, хүүргэ баридаг 12-дохи поезднууд эгээл томо предприятинуудынь болоно. Хэрбээ 32-дохи поездын коллективэй рельс заһабарилхаһаа гадна промышленна продукци үйлэдбэрилдэг гэжэ тоологдодог һаань, бусадынь гол түлэб ашаглалгын предприятинуд болоно.

Эдэ коллективүүдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ, онол арганууд нарижуулан һайжаруулагдана. Узловой профком эндэмнай үгы. Ушар иимэһээ мүрысөөнэй талаар асуудалнуудаа бидэнэр, парткомойхид, өөһэдөө шиидхэхэ баатай болонобди. 1987 оной эхээр узелай предприяти болон эмхи зургаануудые бүлэг бүлэгөөр таһалжа, социалис мүрысөө эмхидхэдэг, дунгүүдынь согсолдог болообди. Нэгэдэхи бүлэгтэ, жэшээлхэдэ, түмэр замай Мысовойн, Селенгинскын дистанци, рельс гагнадаг, хүүргэ баридаг 32-дохи, 12-дохи поезднууд оролсоно. Хоёрдохи бүлэгтэ Бабушкинай филиалай ОРС, локомотивна депо, хэлхеэ холбооной узел, НГЧ-5 участок, гурбадахидань хэдэн предприятинууд ороно. Мүрысөөнэй дүнгүүд квартал бүридэ согсолдоно.

Гол дүнгүүдээр түсэбтэ даабаринуудай дүүргэлтэ, хүдэлмэриин шанар, түлишын-эльшэ хүсэнэй, материальна нөөсэнүүдэй алмалта гол хараада абтадаг. Түмэр замай станцинуудай, мүн Мысовая, Селенга, Тимлюй, Выдрино станцинуудай ниитэ нэгэн халаануудай дунда мүрысөөнэй гурим зохёон табигданхай. Вагонуудые ашаха, буулгаха түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлтэ, ашалга-буулгалгын үедэ вагонуудай мөөн байха сагые нормоһоо үлүү хороохо, дүнгүүд нэн түрүүн анхарагдана, Ажалай журам, үйлэдбэриин аюулгүйе сахилга, үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй жэшэжэ, хүдэлмэриин саг гээхэ ушарнуудай тоо хороолго, уралан нарижуулга, һурган хүмүүжүүлгын хүдэлөөндэ хабаадалга,— эдэ бүгэдэ тоогдонгүй гарадаг бэшэ юм.

Жэлэй эхинһээ түрүүшын бүлэг соohоо эльшэ хүсөөр хангалгын дистанци нэгэдэхи һуури эзэлээ. Хоёрдохи бүлэгһөө хэлхеэ холбооной узел, гурбадахиһаа һэргээн байгуулгын поезд түрүүлээ. Һэргээн байгуулгын поезд түмэр замда аюулгүй байдалай түлөө тэмсэдэг, сүлөө сагтаа оньһон техникэ нарижуулан һайжаруулдаг юм. 11 станциин коллективүүдэй дундаһаа нёдондо, мүн мүнөө жэлэй түрүүшын кварталда Селенга станциин коллектив илежа гараа. Урмашуулгамнай үнэхөөр нүдөөтэй гэхэнь бэрхэтэй. Түмэр замай, эльшэ хүсөөр хангалгын дистанцинуудта материальна урмашуулгын фонд бии һаа, бусадынь узловой парткомдоол найдадаг юм. Отделени анхандаа мүнгэн шангуудые нилээн үгэдэг һэн, мүнөө мүнгэн тоотой гээд лэ маниие үлүү тооношьегүй.

Подразделени бүхэндэ түрүү хүнүүд шалгарна, олон жэлэй туршада хүдэлжэ, нэрэ хүндэтэй болоно. Жэшээлхэдэ, Мысовойн эльшэ хүсөөр хангалгын дистанциин начальник Н. А. Чебатков парткомой гэшүүн, эдэбхитэй пропагандист, арадай депутадуудай Бабушкинай городской Советдэй депутат мүн. Эндэһээ түмэр замай мастер С. Е. Савахутдинова, монтер А. П. Горбов гэгшэд шалгарнад. Тепловозой машинист, Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй депутат, узелай парткомой гэшүүн В. В. Красиковые алгад гаража болохогүй. Бабушкин хотые хүгжөөхэ хэрэгтэ Виктор Владимирович' нилээн хүсэ шадалаа зорюулдаг. Түмэр замай Мысовойн дистанциин начальнигай орлогшо М. Е. Курскойе нэрлэхэдэ, ниитын ажабайдалда хабаададагыень һайшаамаар. Эхин партийна организациин секретарь мүн, Нёдондо нүхэр Курской КПСС-эй обкомой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советдэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Рельс гагнадаг поездһоо залуу коммунист, дефектоскопист Н. П. Игнатьевае онсолон дурдая.

Уг залгуулан хүдэлэгшэд коллективүүдтэмнай олон юм. Кедрово станцида түмэр зам заһабарилга дээрэ мастернууд, аха дүүнэр Иван Иванович, Николай Иванович Кондрешкинүүд хүдэлдэг. Мүнөө ээ хүбүүн Павелынь ажалда абтаа. Щедринтэнэй бүлэ ажалай баян намтартай. Эсэгэнь Андрей Семенович түмэр замай Мысовойн дистанциин мастерской-нуудые даагшаар, ехэ хүбүүниинь Юрий мүлигшөөр, дунда хүбүүниинь Владимир рельс гагнадаг 32-дохи поезддо гагналгын мастераар, одхон Викторынь хэлхеэ холбооной узелай начальник юм. Узелай коллектив хэдэн жэлэй туршада түрүү эзэрдэ дабшана. Локомотивна деподо Бажановуудай, рельс гагнадаг 32-дохи поезддо Лошковуудай уг залгуулан ажалладаг бүлэнэр бии.

Гэр байрын барилга ажахын гуримаар ябуулагдадаг. Нёдондо болотор «Улан-Удэтрансстрой» трестын 397-дохи СМП-гэй участок эндэмнай бии байһанаа ябашоо һэн. Энэ асуудалаар узловой парткомой секретарь А. А. Куклин Москва хото ошожо, Транспортна барилгын министерствэтэй хоорэлдөө. Рельс гагнадаг поездын шэнэ байшан Байгалай эрьеһээ холо баригдажа эхилхэ. Сэбэрэлгын түхеэрэлгэнүүдэй, 320 һууритай хүүгэдэй саадай, 60 квартиратай гэрэй проект зохёон табигдаха юм. Мүнөө жэл узелаймнай коллективтэ 50 квартира үгтэхэ. Шэнэ больница, 300 һууритай хамтын байра, 18 квартиратай байрын гэр һүүлэй хэдэн жэлдэ ашаглалгада тушаагдаба.

Ажахын элдэб асуудалнуудые алад гараха аргагүй, шиидхэлгэдэнь сэхэ хабаадаха баатай болоошье һаа, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэримнай гол анхаралдамнай юм. Отделениин узловой парткомуудай секретарьнуудай советдэй хүдэлмэри һэргээхээр дурадхал оруулаа һэмди. Коммунистнууднай энэ һанамжыемнай бүри мүнөн дэмжэнэ. Нэгэ адли үйлэдбэритэй аад, бусад парткомуудай дүй дүршэлөөр һонирхоогүйдэ аргагүй. Теэд ямар нэгэн зүблөөнэй үедэ уулзахаһаа бэшэ, аятайхан һуужа хөөрэлдэхэ, өөхэн нэгэнэй хөөрөө шагнаха арга олдодоггүй. Энээниие ехэ дутагдал гэжэ һананаб. Мүнөө жэл парткомой үдэрнүүдые үнгэргэхэбди. Политическэ хүмүүжүүлгын, экономическа һуралсалай зарим асуудалнуудые иимэ үдэрнүүдэй үедэ бодотоор шиидхэхэбди.

Л. КОТОВА,
Мысовая станциин узелай парткомой секретариин орлогшо.

Кабанскын район.

ХАХАД ҺАРААР УРИДШАЛАА

Бүхсоюзна XIX партийна конференциин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон Яруунын районой ажахынуудай һаалишад хараалһан зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлһэнээ баяртайгаар мэдээсэбэ. Тусхайлбал, түсэбэй ёһоор зургаан һареда гүрэндэ 34820 центнер һү тушааха даабаряа 35097 центнертэ хүргэжэ, хахад жэлэйнгээ захилые 15 хоногоор уридшалба. Хэрбээ тоһоной заводто үдэр бүхэндэ 310—315 центнерһээ бага бэшэ һү тушаагаа һаа, июнь һарын дүүрэтэр үшөө 4800 центнер һү гүрэндэ худалдаха байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ районой «Победа», «Коммунизм» колхозуудай, Тулдуунай, Нарһатын болон бусад совхозуудай һаалишад мүнөө жэлэй хоёрдохи хахадай тоосоогоор ажаллана.

К. СУДАНОВ.

Унгэрэгшэ жэлдэ Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхозой бүхы үйлэдбэридөө, илангаяа ажахынгаа социальна болон экономическа хүгжэлтэдэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаад, хэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо оролсоо. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэн.

Энэ амжалтада ажахын үхэрнүүдые шахан таргалуулах Хонхолын комплексын (даагшань Ч. Д. Цыренов) малчид ехэхэн хубитаяа оруулаа юм. Эндэхи түрүү малшад Ц-Д. Бадмажапов, Г. М. Далхаев, Д. Д. Дармаев гэгшэд шагнагдаа. Үхэр бүхэнэй шэгнүүрые хододоо сүүдхын 950—1100 грамм маар дээшэлүүлжэ, ажахын болон район соогоо дэлгэрэнгүй мүрысөөндэ һараһаа һарада эрхимлэжэ ябадаг. Эдэнэр үхэрнэй бүхэнике 450—500 килограмм шэгнүүртэй болгожо малаа тушаана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү малшад (зүүн гарһаа) Г. М. Далхаев, комплексые даагша Ч. Д. Цыренов, Д. Д. Дармаев.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

ОЛООРОО ХАБААДАДАГ БОЛОБО

Арбадахи, арбан нэгэдэхи табан жэлнүүдэй туршада үйлэдбэриин «Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинуудай эрхим бригадануудай коллективүүдэй дунда модо хэмжүүрлэн тайрахын түлөө социалис мүрысөөн үргэн дэлгэсэтэйгээр дэлгэрээ һэн. Түрүү энэ бригадануудай урда табан жэлэй туршада 1 миллион кубометр модо хэмжүүрлэн тайраха зорилго табигдаа бэлэй. Байгалай модоной баазын Юрий Романович Третьяковой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив энэ мүрысөөндэ эхи табижа, нэгэдэлэй бусад бригадануудые дэмжэхые үраалһан байна.

Сэлэнгын модоной баазын Г. И. Перов, Клюевкын леспромхозой В. И. Полонов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай гэшүүд тэдэнэрэй гаргаһан һайн һайхан үүсхэлые дэмжэжэ, энэ мүрысөөндэ ороо һэн. Арбадахи табан жэлэй туршада хоорондоо мүрысөн хүдэлхэдээ, ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлжэ шадаа. Тиин Г. И. Перовой бригадада түрүү дүй дүршэлэй һүргуули 1982 ондо эмхидхэгдээ. Нэгэдэлэй бусад коллективүүдэй дунда миллионтоной түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ энэ һүргуули ехэ аша нүлөө үзүүлһэн байха юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Онохойн модоной комбинадай Иван Ильич Кузнецовой хүтэлбэрилдэг бригада хабаадалсажа «миллионтоной» мүрысөөндэ шэнэ амисхал оруулаа. Ажалай урилдаанда ороһон жэлдээ үрэ бүтээсэтэ ажалаараа бусадай дундаһаа шалгаржа эхилээ. Түрүүшүүлэй тоодо энэ коллектив томодхогдожо, бригадна подрядай гуримаар хүдэлмэриеэ эмхидхээ бэлэй. Нэгэдэлэй нилээд олон бригада тэдэнэрэй жэшээгээр хүдэлмэриеэ эмхидхэжэ, һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан байха. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада түсэбэй ёһоор 891 мянган кубометр модо хэмжүүрлэн тайраха ёһотой аад, бодото дээрээ 1 миллион 53 мянган кубометртэ хүргэжэ, шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулаа һэн. Бригадир И. И. Кузнецов ёһотой амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай, Октябриин Революциин орденуудаар шагнагдаһан байна.

Сэлэнгын модоной баазын А. М. Муравьев, И. В. Невзгодов, Байгалай модоной баазын Б. Р. Третьяков, К. М. Изюрьев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд үнгэрһэн табан жэлэй туршада мүн лэ үндэр дүнгүүдые туйлаа һэн. Тиигэжэ табан жэлэй туршада 1 миллион кубометр модо хэмжүүрлэн тайраха гэһэн уряа бодото дээрээ бэелүүлэгдэһэн байха юм.

Байгша табан жэлдэ энэ мүрысөөн үргэлжэлүүлэгдээ һэн. Юуб гэхэдэ, мүрысөөнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэһэн, түрүү дүй дүршэл элирүүлэгдэһэн, тэрэнэй арга боломжонууд хүсэд элсүүлэгдээгүй байгаа бшуу. Сэлэнгын модоной баазада байгша оной түрүүшын кварталай дүнгүүд согсологдожо, эрхимлэгшэд тодоруулагдаа. Сэлэнгын модоной баазын И. В. Невзгодовой бригада эрхим дүнгүүдые туйлажа, түрүүшын һуурида гараа. Тус коллективтэ «Забайкаллес» нэгэдэлэй, һалбариин профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан Туг барюулагдаа. Онохойн модоной комбинадай А. Г. Лапардинай хүтэлбэрилдэг бригада (анхан И. И. Кузнецовой байһан) хоёрдохи, Клюевкын леспромхозой В. И. Полоновой бригада гурбадахи һуури эзэлээ. Эдэ коллективүүд нэгэдэлэй, профсоюзай обкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байха юм.

Гэбэшье мүрысөөнэй гурим мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүрэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Өөһэдөө өөһэдыгөө мүнгэ зөөреэр хангаха, ажахын тоосоной гуримай эрхэ байдалда мүрысөөнэй удха бүри ехэ болохо ёһотой. Ингэжэ социалис мүрысөөниие шэнэ сагай эрилтэ бидэнэрэй дунда табина. Мүнөө ажалша коллективүүдэр бүри ажалай эгээл үндэр сэ туйлахын, хамаг техникэ, технологиные нүдые ашаг үрэтэйгөөр ашаглахыгаа дэб гаргаша доошолуулхын түлөө мүрысөөн болоно.

Тиимэһээ ажалша коллективуудай мүрысөөнэй шэнэ гурим дурадхаһан нэгэдэлэй нэгэ нэгэ нэгэ

Репортаж

ХҮХЭ-ДОБЫН ХОРМОЙГООР

...ын хүдөөгэй техническэ-мэргэжэлэй училищиин механизаторнуудай ...удэлжа байһан ...дунда газар хахалга-мүрысөөн Хэ...гэй захадахи Хормойдо һаяхан Заншалта болоо...ни хералгада хамтын...

...дэр мүрысөөндэ ...й теоретическэ ...алгажа үзэгдөө. ...ан 26 эдир механизаторнуудта дүүрэн ...дүүдые үгэжэ, «та...нэлтэдэ хүртэбэ. ...шэндөө холоһоо ...дайнгаа урда Хэ...гэй техническэ-...училищиин уран ...гэмэй коллектив...нин программа...харуулаа.

...бүрхэг бороо...Хүхэ-Добын та...эн талмай дээрэ ...халагшадай мү...соогоо эхилээ.

...хабаадагшадай ...кын техническэ-...ралсалай талаар ...медэй инспектор ...а, 35-дахи хүдөө...-мэргэжэлэй учи...ктор Д. Б. Рыбсөөнэй ахамад ...ой гүрэнэй үрэ...н начальник Е. П. ...зэд үгэ хэлэжэ, ...салдаа олоһон ...үгэдөөр харуул...ийлахыень уряал...

...урда ташалан...да ДТ-75, мөн МТЗ-80 түхэлэй гурба-гурбан тракторай жэрылдэн зогсохонь харагдана.

Ташалангай захын нэгэдэхи участогта Бэшүүрэй районой Бага-Куналейн 30-дахи техническэ-мэргэжэлэй училищиин һурагша Андрей Синицын, хөрдөхи участогта Хорвин 37-дахи училищиин Сергей Степанов. Түнхэнэй 32-дахи училищиин Андрей Шаргакшинов гэгшэд ДТ-75 тракторнуудые удаа дараалан, үгтэһэн саг соо хүдэлгэжэ, хойнөо шагталгаһан анзаһануудаа бэлэн болгожо, газар хахалалгаяа эхилхээр зэһэн, булад хүлэгүүдтэ шамдан һууба.

Түрүүшын буураздаа. Тэрэнээ ямараар эхилһэнһээнь мүрысөөндэй зэрэгэй дүн дулдыдаха байгаа. Алдуу гаргангуйгөөр, шугам сэхээр, заагдаһан гүнзэгы соонь анзаһаяа табин, жэгдэ һайханаар газараа хахалбал, «эрхим» сэгнэлтэ абаха арагтай байһан тухайгаа ойлгоһон эдир механизаторнууд эндэхи эхин алхамуудһаа шанартайгаар хахалха гэжэ оролдобо.

Нэгэдэхи ба гурбадахи участогуудай хахалалгын агрегадууд муу бэшээр тухеэрэгдэнхэй хэбэртэй. Зүгөөр хөрдөхи участогай тракторай анзаһан хүсэд бэлэдхэлгүй байшоо. Ушарынь хадаа урда үдэрынь тэрэ агрегадые шалгангуйгөөр сэхэ асаржа, табиһан байгаа. Хорвин түлөөлэгшэ С. Степанов энэ анзаһа агротехническэ эриптэнүүдтэ тааруулхын түлөө удаан саг соо носолдобо. Хамаг шадабаряа гаргаба. Тэд анхан гүйсэд заһабарилагдаа, тааруулагдаагүй хүсэтэ онһоон түхеэрэлгэ мүртэйгөөр, шамдуухан юун хэгдэхэб даа?

Удаань судейскэ коллегиин гэшүүд эбдэрхэй анзаһатай, муугаар хүдэлдэг энэ трактор мүрысөөндэ хабаадуулхагүй гэһэн шиидхэбэри абаба. Элирүүлэгдэһэн энэ дутагдал хадаа Хэжэнгын 35-дахи хүдөөгэй техническэ-мэргэжэлэй училищиин ахамад мастер С. В. Кувшинов түрүүтэй заһабарилгын бэригадада даалгажа үгтэһэн байбашье, тэрэнэй харюусалгата уялгадаа хайша хэрэгээр хандаһые гэршэлбэ. гэшэ.

Эдир механизатор С. Степанов ондоо трактورта һуужа, мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхэ баатай болоходоо, хэды голхороошье һаа, яһала һайн дүи харуулаад, гэнжэтэй трактораар мүрысэгшэдэй дундаһаа гурбадахи һуурида гараа. Энэ нүхэр мөн түрүүшын үдэрэй теоретическэ бэлэдхэлзэрэ «5» гэһэн сэгнэлгэдэ хүртэһэн байба. Мөн энэл түхэлэй трактورта һуужа мүрысэгшэд сооһоо 1-дэхи һуурида Хяагтын 34-дэхи СПТУ-гай нэгэдэхи курсын һурагша Игорь Степанов гараа. Түрүүшынгээ буураздаае тэрэ шугам сэхээр гаргаа, талмайгаа нэгэ жэгдээр, далангуйгөөр хахалаа. Энэ хүбүүн мөн теоретическэ талааараашье эрхим бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа һэн.

Хоёрдохи һуурида Зэдын районой командын гэшүүн Анатолий Гончаров гараба.

МТЗ-80 түхэлэй тракторнуудаар хахалагшадай хоорондо болоһон мүрысөөндэ Зэдын районой Алексей Коротков бусадай дундаһаа шалгаран, түрүү һуури эзэлээ. Удаадахи һууринуудта Сэлэнгын районой Тохойн Олег Елизов, Бэшүүрэй районой Бага-Куналейн Анатолий Беляев гэшэд гараа.

Багша Г. Г. Хайдуковай һургаһан Зэдын 29-дэхи хүдөөгэй техническэ-мэргэжэлэй училищиин эдир механизаторнуудай команда 1-дэхи, Тохойн, Хорвин училищинуудай командануд хоёрдохи ба гурбадахи һууринуудта гараба.

Түрүү һууринуудые эзэлһэн командануд болон тэрэнэй гэшүүдтэ республикын техническэ-мэргэжэлэй һуралсалай Түрэнэй комитедэй дипломууд, грамотануд, дурасхаалай бэлэгүүдтэйгээр барюулагдаа. Нэгэдэхи һуурида гараһан Зэдын районой түлөөлэгшэд дамжуулгын кубогта хүртоо.

Эдир газар хахалагшадай удаадахи, арбан дүрбэдэхи, заншалта мүрысөөн ерэхэ жилдэ Хорвин райондо үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

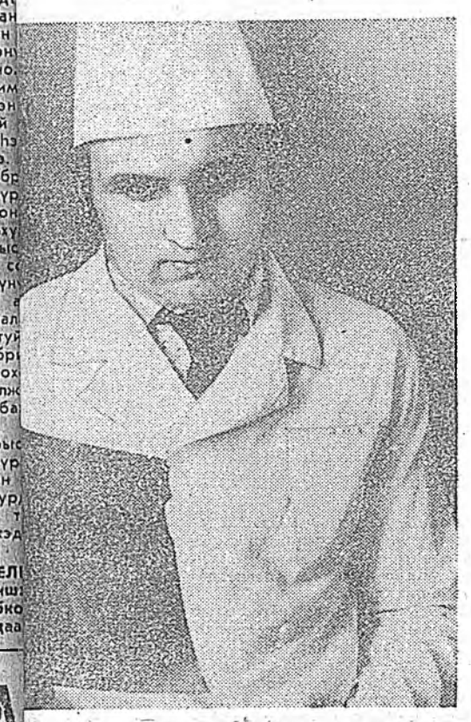

АМЖАЛТАТАЙ

...ааг хүгөөгэй ...ааг мөөсөө ...ааг ...ааг ...ааг

1941: СОВЕТ АРАДТА ФАШИС ДОБТОЛГО ЯМАР ХОХИДОЛ УШАРУУЛААБ?

Фашизмда эсэргүү Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай 1418 үдэрэй түүхын абдарта ороохо бүри тэдэниие һанаха, һануулхашье хэрэгтэй болоно. Энэ хадаа ээрхэг булимтарагшадтай тэмсэлдэ унаһан, зобоогдоһон, бүүдажа алуулагдаһан, бомбын тэнэрэлгэнээ, артиллериин буудалгаһаа, үлэн хооһон байдалһаа хосорһон 20 миллион гаран совет хүнүүдэй үмэнэ сэдьхэлэй уялга болоно ха юм.

«Германи СССР-ые бута сохихо гэһэн оролдосотойгоор зохёогдоһон түсэбтэй байһан» гээд Нюрнбергын сэрэгэй трибуналай шиидхэбэри дотор хэлэгдэнэн юм. Засаг гартаа абаһан түрүүшын үдэрнүүдһээ фашистнууд Энээндэ бэлдэжэ эхилһэн байгаа. 1945 оной февральда политическэ ажал ябуулгынгаа дүнгүүдые гарганагаа, «Большевизмые усадхалга хадаа Германиин гол зорилго, миний ажабайдалай үндэнэн хэрэг, национал-социализмын оршон байлгын уг удхань байһан» гээд Гитлер хэлэнэн юм.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эхилхэнээ долоон хоног урид 1939 оной августын 22-то Бергхофто үгэ хэлэхэдээ; Гитлер һэнэргүйгөөр иигэжэ хэлэнэн байдаг: «Польшо хүн зонгүй болгогдоо, тэндэ немецүүд байдаг боложо байна. Росситай мүн лэ иимэ ушар тохёолдохо. Бидэ Советскэ Союзые бута сохихобди. Тиихэлээрнай немец бүхы дэлхэйе зонхилхо».

СССР-тэ булимтаран ороохоор бэлдэлгээ Германиин хүтэлбэри. 1940 оной зунһаа эхилһэн юм. Нэн түрүүн сэрэгэй булэглэлнүүдые байгуулба: СССР-эй хилэ шадар байрлаһан 18-дахи армиин мэдэлдэ сэрэгэй шэнэ хүсэнүүд нэмэжэ үгтөө. Командалагшадай эрилтээр эдэ сэрэгүүд «48 часһаа бага саг соо хилэдэ хүрэхэ» ёһотой байгаа. Тиихэтэйгээ хамта сэрэгүүдые эндэ асаралга «добтолго бэлэдхэгдэжэ байна гэһэн һэжэг ородуудта түрүүлхэ ёһогүй» гээд заагдаһан байгаа. Сэрэгүүдэй энэ бүлэг түргэн саг соо асари ехэ хүсэн болоо. Газар дээгүүр дабшадаг вермахтын сэрэгүүдэй генеральна штабай начальник генерал Гальдер 1940 оной октябриин 15-да «Мүнөө ородой хилэ шадар 40 дивизи байна, һаяар 100 дивизи болохо юм» гээд альбанайнгаа дэбтэр соо бэшэнэн байдаг.

Вермахтые улам хүсэтэй болгохо хэмжэнүүд мэдүү түрэнэ. Эн абтаа: сэрэгүүдынь дайлалдажа байгаа армида 180 дивизи болгогдоһон, бүхы дээрээ 250 дивизидэ хүргэгдэжэ, тиихэтэй хамта бүү зэбсэг, сэрэгэй техникэ дайн сэрэгэй эрилтын хэмжээндэ хүргэгдэжэ байгаа.

1940 оной июлиин 22-то газар дээгүүр дабшадаг вермахтын сэрэгүүдэй главнокомандалагша Браухич Гитлертэй уулзажа, дайнай стратегическэ түсэбэй юрэнхы асуудалнуудые зүбшэһэн, харин декабриин 18-да фюрер 21-дэхи директивэдэ гар табиһан юм. Энэнь СССР-тэ эсэргүү сэрэгэй «Барбаросса» гэжэ нюуса нэрэтэй түсэб байгаа. Тиихэдэ Советскэ Союзда сохилто хэхээр бүхы юумэ бэлэн болгохо болзор 1941 оной майн 15 гэжэ тодорхойлогдоһон байгаа. Энэ түсэбэй ёһоор совет зэбсэгтэ хүсэнүүдые сахилгаан түргэнөөр бута сохёод (1941 оной намар болотор) Волго — Архангельск хүрэтэр газар дайдыень ээзлээд, саашаа Урал хүрэхэ гэжэ хараалагдаа. Москва, Ленинград хотонуудые ээзмдэлгэдэ онсо энхарал хандуулагдаһан байгаа.

1941 оной июниин 22-то «Барбаросын түсэб» бэелүүлгэдэжэ эхилбэ. Хүсэ шадалайнгаа хэмжээгээр түүхэдэ үзэгдөөгүй гитлеровскэ сэрэгүүд манай орондо добтолон ороо.

Фашис Германиин энэ дайнай сэрэгэй болон политическэ зорилгонуудые Гитлер үшөө 1941 оной март һарада иигэжэ тодорхойлһон юм. «Россида манай бэелүүлхэ зорилгонууд: зэбсэгтэ хүсэнүүдыень бута сохихо, гүрэн турыень усадхаха... Имагтал усадхаха, үгы хэхэ тухай хэлэгдэнэ». Энэнь «Россин бүхы ежамидаралта хүсые усадхаха. Һэргэн бодхоогдохо ямаршье политическэ бүридхэлнүүд үлэхэ ёһогүй» гэһэн удхатай һэн.

СССР-тэ эсэргүү дайнда Германиин зонхилхы хүсэнүүд мүн экономическа зорилготой байһэн. «Бидэндэ шухала хэрэгтэй сэрэгэй-экономическа аша тиһатай бүхы областьнуудыень ээзмдэн абаха гэзшэ бидэнэй зорилго мүн» гэжэ Гитлер тэмдэглэдэг байгаа.

СССР-эй материальна нөөсэ баялигуудые булимтаран абажа ашаглаха түсэб Зүүн Европын ороныгые фашис Германиин колонинууд болгохо «Ост» гэжэ генеральна түсэбэй хубинь байһан гээшэ, энэ түсэб 1940 оной намарһаа добтолон оролгын түсэбтэй суг хамта зохёогдожо эхилһэн түүхэтэй. Энэ зорилгоор тусхай «Экономическа хүтэлбэриин зүүн зүгэй штаб» («Ольденбург») байгуулагдаһан юм. «Германида хэрэгтэй эдеэ хоол болон нефть шадаал һаа ехээр абаха гээшэ энэ кампаниин гол экономическа зорилго» гээд энэ штабай документнуудэй нэгэн соо хэлэгдэнэн байдаг.

«Эдэ арадууд бидэндэ имагтал туһатай байһан лэ сагтаа ажамидарха ори ганса эрхэтэй» гэһэн Гитлерэй эрилтэ «Ост» гэжэ генеральна түсэбэй үндэнэн болоһон юм.

Фашистнуудай ээзмдэнэн лэ газарта хаа хаанагуй тонолго, дээрмэдэлгэ болодог байгаа. «Германиин армиин офицер болон солдат бүхэндэ дайнай үедэ өөрынгөө материальна аша туһа хараха мэдэрэл хүмүүжүүлхэй» гээд герман командованиин 1941 оной июниин 17-ной нюуса заабари соо хэлэгдэнэн байдаг. Фашис булимтарагшад СССР-һээ буляан абаһан газар дайда дээрэ эмхитэйгээр оролдосотойгоор тонуул хэдэг байһан. Арадай ажахыда, амаараа хүн зондо ушаруулһан гарзань 679 миллиард түхэриг үнэ сэнтэй. Гитлеровцууд Советскэ Союзай соёлой баялигуудта тэхэрюулэшэгүй гэзгдэл үзүүлһэн гээшэ.

Үндэһэ яһатаниие усадхалгын политика хэдэн шэглэлээр ябуулагдадаг һэн. Гитлеровецууд гушан жэлэй туошада Польшын газар дайдаһаа, Советскэ Союзай баруун зүбиһаа 31 миллион шахуу (нэмэлтэ хараа түсэбүүдэй ёһоор 46—51 миллион) хүниие намнаха (тэдэнэйхэр хэлэх һаа усадхаха) гэжэ түсэблэһэн байдаг. Нугөө хүн зониинь богоолнууд болохо һэн. «Европодо немецүүдэй ээзрхэн зонхилогдоо һаад хэхэ арга шадалгүй болоторнь ород арадые һуларуулха шухала» гээд тэрэл документ соо хэлэгдэнэн байгаа. Энэ зорилгоор «арадай биологическа хүсые һуларуулха», бэшэг, соёлынь усадхаха түсэбүүдые хараалһан юм.

Совет хүнүүдтэ хэрэгтэй гэжэ хандаха гэзшэ юрын ёһо гурим болоһон байгаа. «Ээзмдэгшэдэй засагаархинай нэрэ хүндыень батадхан бэхижүүлхын түлөө ямаршье ушарта эгээн шанга хэһээлтын хэмжээнүүдые абаха» гэһэн заабари үгтэдэг һэн. Тиихэдээ «энэ газар дайдада хүнэй ами наһан юунэйшье сэнтэй бэшэ, хүниие айлгаха гээшэ юрэ бусын хэрэгтэй шанга хэһээлтээр түйлагдаха ёһотой» гэжэ идхагдадаг байгаа. Гитлеровскэ ямаршье офицер совет хүнүүдые ямаршье сүүд, мүрдэлгэгүйгөөр буудаха захиралта үгэхэ, батальоной командирһаа дээшээ тушаалтад «олониитые баадхалгын, хэһээлтын хэмжээнүүдые» абаха аргатай һэн.

Плендэ ороһон сэрэгшэдтэ үзэгдөөгүй хэрэгтэй шангаар хандажа, тэдэниие үй түмөөрнь усадхадаг гурим тогтоогдоһон байгаа. «Журамшье тогтоохо хэрэгтэ бүү зэбсэг хэрэглэжэ болохо» гэжэ ойлгуулагдадаг һэн. «Плендэ ороод, худэлхэ дуратайшье хүнүүдтэ зөөлөөр хандажа болохогүй» гэһэн хатуу шанга эрилтэ табигдадаг байһан. Улаан Армиин бүхы политическэ худэлмэрилэгшэдые «буу зэбсэг хэрэглэжэ, тэрэ доронь усадхаха» гэһэн эрилтэ «Комиссарнууд тухай захиралта» соо табигдаһан юм.

Иимэ зэрлиг хэрэгтэй заабари захиралтануудые бэелүүлһэнэй дүнгөөр СССР-һээ ээзмдэгдэһэн газар дээрэ фашистнар 9 миллион совет эрхэтэдые хюдаһан байна. 1944 оной тэн багта плендэ ороһон 3,3 миллион шахуу совет сэрэгшэд үхэл хосоролой лагерьнуудта зэрлигээр зобоогдожо, алуулһан байгаа.

«Барбаросын түсэбые» бэелүүлхэ гэһэн фашис Германиин һэдэлгэ совет хүнүүдтэ иимэ хүшэр хүндэ хойшолонтой байгаа. Тезд тэдэнэр бүхы юумэ тэсэжэ гараа, хэнээлтын үе саг эрьешэгүй ерэхэл байгаа. Фашис Германи бута сохидожо, үгэ дуугүй бэеэ тушааха баатай болоо һэн.

Фашизмын болон дайн сэрэгүүдхэхэ дуратайшуулай хүсэнүүд дэлхэйн хоёрдохи дайнда олон оронуудай арадуудай болон арминуудай хүсэл оролдогоор бута сохигдоһон байгаа. Харин эгээн гол шухала хүсэниинь Советскэ Союз байгаа, тэрэ дайсаниие бута сохилгодо шиидхэхы үүргэ дүүргэнэн юм.

Мүнөө һаяхан Москвада болоһон совет-американ дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга дээрэ ядерна буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалда ээлжээтэ алхамай хэгдэгдэ байхада, фашис хюдалгада эсэргүү хамтын тэмсэлэй һургаал ульгэр жэшээ боложо үгэнэ. Хүн төрөлтэниие ядерна хюдалгаһаа абарха хэрэгтэ хамтын хүсэл оролдолгын шухала хэрэгтэй, арга боломжотойшье байһые харуулна.

Степан ФЕДОСЕЕВ,
запасай полковник.
(АПН).

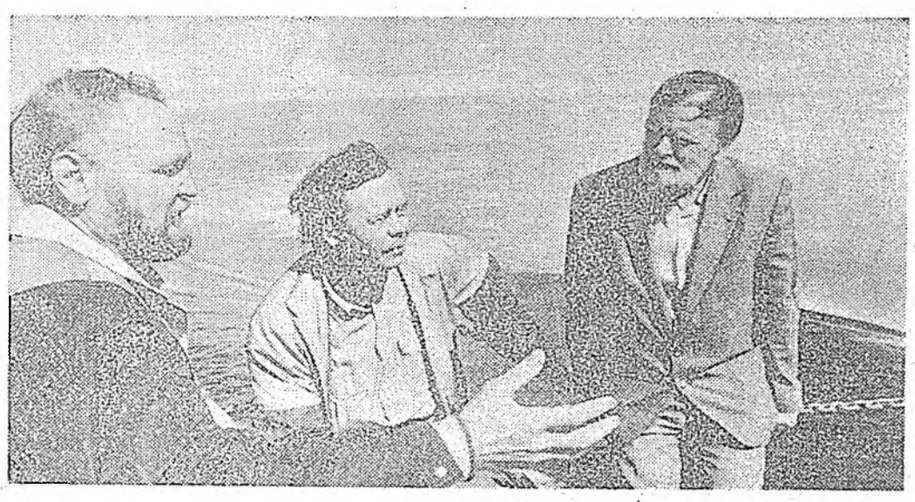

Алдарта Байгалай эрьеө

Эрхүүгэй область, Хуягаали хоёрой харилсаа боон таһаршагүй. Һүүлэй нүүдэй туршада тэдэнэй харилсаан зүришэлдөөгөө поо. Эрдэмтэд, нинтыгэ ябуулагшад, уран зохёөрэд байгаали хамгаалха асуудалнуудые табина, оршон иргэдэ хиёо аршалан хамгаалгаа ганууудые бэдэрэнэ.

Алдарта Байгалай бүхы ороной уран зохёөрэдэй: дэлхэй дэлгэрэй, энэ далайн хүби заяатай нэй һанаа зобооно. Энэ уран зохёолшо Социалистическэ Лалай Герой Валентин Распутин Байгалай ариг сэбэрэй оролдодог байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Валентин Распутин (дундань) нүүдэлгөө — уран зохёолшод Василий Шукшин, Василий Белов, Евгений Евтушенко, Владимир Крупин хоёртой — Байгал дэрэ.

ТАСС-ай фотохроника.

«Катюшануудай» Москвагай комсомольско полкын топографическа тагнуулай взводой командирай туһалагша байһан Рем Иванович Бальжак майн 9-дэ «Измайлово» парк ерэжэ, наһа барааһан дайшалхы нүхэдэйнгоо дурасхаалые хүндэлэн ёһолоо һэн...

ТАСС-ай фотохроника.

ОГТОРГОЙН УУДАМҺАА

Залуушуулай дунда сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри ябуулха, оборонно бүлгэмэй хүдэлмэридэ туһаламжа үзүүлжэ байдаг сэрэгэй эхин шатын бэлэдхэлэй һургуули залуу үеэтэндэ заажа үгэхэ хэмжээ ябуулганууднань туһаламжа болгон «Десантник» гэжэ клубта 120 түхэриг һомолхо гэһэн тогтоол ДОСААФ-ай обкомой Президиум баталан абаба.

Сэрэгэй-патриотическа «Десантник» гэжэ авиационно клуб Закаменск хотын табан дабхар гэрэй подвал соонь байрлаһай юм. Хотын эдир наһатан энэ клубта угаа дуратайгаар ябажа, парашюдаар һүрэхэ нюусатай танилсадаг болонхой. Долоон хоногтоо гурбан удаа үнгэргэгдэжэ байдаг хэшээлдээ хотын һургуули, техническэ мэргэжэлэй училищиин һурагшад авиациин хүгжэлтэ, ургалтатай танилсахаһаа гадна, ерэзДүйдэ өөһэдөө сэнхир огторгойн гүн соо далита онгосонуудые жолоодожо ябаха гү, али агаарһаа парашюдаар һүрэхэ дүршэлдэ һурана.

«Десантник» клубай хүтэлбэрилэгшөөр урда тээнь Забайкалиин авиабазада парашютистнүүдэй инструктораар хүдэлжэ ябаһан, ажалай баян дуршэлтэй Олег Иванович Раднаев хүдэлнэ. Тэрэ һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри сэрэгшин гуримай эрилтын ёһоор, шадамар бэрхээр үнгэргэдэг, эдир наһатанай ёһотойл хани нүхэрынь болонхой. Эндэ парашюдаар һүрэхэ 52 часай программаар һураһан эдиршүүл Улаан-Удэ ерэжэ, авиационно-спортын клубта шалгалтаяа үгэдэг юм. Тиимэһээ хэшээлдэ ябаһан һурагша бүхэн һурган хүмүүжүүлэгшынгээ заажа, хэлэжэ үгэһэн зүйлнүүдые мартахагүйгөөр хадуужа абахаяа эрмэлэзэнэ бшуу.

— Эдир десантнигуудай бүлэгые хотын 2-дохи дунда һургуулиин һурагша Володя Дариев хүтэлбэрилнэ, — гэжэ ДОСААФ-ай Буряадай обкомой түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Донцов омогорхоно.

Һүүлэй үедэ «Десантник» клубта хүмүүжэнэн Дмитрий Жолобов, Сергей Моргунов, Игорь Усов болон бусад мүнөө уялгата албандаа мордонхой, Эхэ оронойнгоо урда нангин уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ ябана. Байгша ондо арбадахи класс дүүргэнэн Баир Баяндылгыров, Андрей Филиппов болон бусад парашюдаар арба гаран һүрэлгэ хэжэ, үетэн нүхэдөө омогорхуулаа юм. Мүн эдэнэртэй суг басагадайшье огторгойн уудамһаа парашюдаар һүрэжэ эхилһэниинь һайшаалтай.

— Эдир наһатанай зүрхэ сэдьхэл буляаһан «Десантник» клуб яагаад бии болгогдоо һэм?

— Олег Иванович багша мэргэжэлтэй һэн тула залуушуулые шухала удха шанартай хэрэгүүдтэй дүтөөр танилсуулхын хойноһоо оролдожо ябадаг, ёһотойл хүмүүжүүлэгшэ юм. Мүнөө агаарһаа парашюдаар һүрэжэ һураһан залуушуулда хойшодоо өөһэдынгөө ерэздүйн ажабайдал түхеэрхэ, мэргэжэл шэлэхэдэнь аргагүй туһатай байхань дамжаггүй,— гэжэ Николай Алексеевич хөөрөө һэн.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

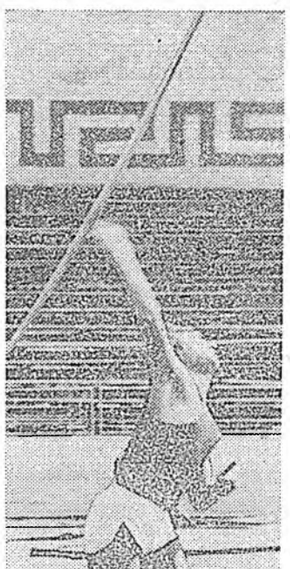

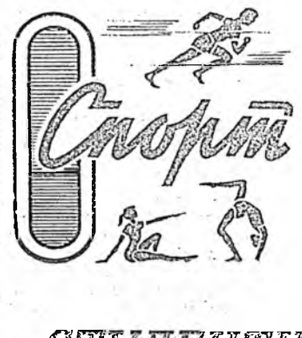

Хүнгэн атлетикэ

СТУДЕНТНЭР КУБОГТА ХҮРТЭБЭ

Хүнгэн атлетикээр Буряадай АССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн республикын 25 жэлэй-ойн нэрэмжэтэ стадионой урилдаанай харгы дээрэ, секторнүүдтэ үнгэргэгдэбэ. Эсэгэ ороной хүнгэн атлетикын 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ мүрысөөндэ долоон командын 200 гаран хүнгэн атлет хабаадаа.

Сүүта совет спортсменүүд аха дүүнэр Знаменскинуудай дурасхаалда зорюулагдаһан уласхоорондын заншалта мүрысөөндэ хабаадажа байһан дээрэһээ уласхоорондын классай спортын мастернууд П. Яковлев, Т. Позднякова, спортын мастернууд Г. Темников, Т. Маслова, И. Гайдук, РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, Югославида ошоод байһан дээрэһээ спортын мастер Т. Виноградова болон бусад бэлигтэй бэрхэ атледүүднай энэ сезоной түрүүшын ехэ мүрысөөндэ хабаадажа шадабагүй. Хэрбээ тэдэнэй хабаадаа һаань, тэмсэл бүри һонирхолтой, шанга болохо байгаа.

Тиигээшье һаань, программын зарим зүйлнүүдээр яһала һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Эндэ республикын хоёр рекорд шэнэлэгдээ. Улаан-Удын техническэ мэргэжэлэй 6-дахи училищиие дүүргэжэ, часовой мастер боложо байһан спортын мастерта кандидат Владимир Ильенко 400 метрэй зайда урилдахадаа, 48,2 секунда саг харуулжа, аяар зургаан жэлэй урда тээ уласхоорондын классай спортын мастер Александр Колэгшэ Татьяна Золотуева гэгшэд шангай һууринуудые эзэлбэ.

Эгээл дүтын зайда эрэшүүлэй дунда шанга тэмсэл болобо. «Трудовые резервы» бүлгэмэй суглуулагдамал командын гэшүүн, спортын мастерта кандидат Константин Демин ааэ зайе 10,6 секунда соо гаталжа, кубогаар шагнагдаа. Багшанарай институдай студентнэр А. Митрофанов, С. Гришунов гэгшэд удаадахи һууринуудта гараһан байгаа.

стецкиин тогтоохон рекордые 0,1 секундаар үлүүлһэн байха юм.

Тиихэдэ Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрын багша, спортын мастер Надежда Суворова дабалтануудтай 400 метрэй зайе 1 минута 0,6 секунда соо гаталжа, урда тээхэнэ оорынгөө тогтоохон рекордые (1.02,2 минута) шэнэлбэ.

СССР-эй олимпийскэ суглуулагдамал командада кандидат, уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Мироманова программын олохон зүйлнүүдээр үндэр үрэ дүнгүүдые туйлажа, мурысөөе шэмэглэнэн байна. 100 метрэй урилдаанда тэрэ 11,5 секунда саг харуулжа, Буряадай АССР-эй кубогта хүртөө. Багшанарай институдай студентка Валентина Чистякова, «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Татьяна Золотуева гэгшэд шангай һууринуудые эзэлбэ.

200 метр. Энэ зайда спортын мастерта кандидат Татьяна Золотуева эгээл түрүүлэн фиништэ хүрэжэ ерэбэ — 24,9 секунда, Республикын Гэгээрэлэй министерствын хүүгэдэй спортын һургуулиин суглуулагдамал командын гэшүүд Светлана Колыбашкина, Наташа Чебаевская гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Эрэшүүлэй дундаһаа багшанарай институдай студент Алексей Митрофанов энэ зайда 21,9 секунда саг харуулжа, чемпион болоо. Тэрээнтэй суггаа һурадаг А. Цыдыпов, К. Демин гэгшэд түс тустаа 22,5 болон 22,6 секунда саг харуулжа, хүндэлэлэй табсангай удаадахи шатануудта гараба.

800 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаан сугларагшадые ехэтэ һонирхуулба. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Буряадай хүдөө ажахын институдай студентка Ирина Менщикова 2 минута 14,5 секунда сагтайгаар эрхимлээ. «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Альбина Ленталь, Шэтэ. хотоһоо ерэһэн Оксана Никифорова гэгшэд мүнгэн ба бронзо медальнуудаар шагнагдаһан байха юм.

1500 метр. Эндэ «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэд Е. Свириденко, И. Перунина гэгшэд эхэнэрнүүдэй дундаһаа тон булюу байһанаа харуулба. Улаан-Удын гарнизоной командын гэшүүд спортын мастер Владимир Шевляков энэ зайе 3 минута 48,2 секунда соо гаталжа, онсо шалгараа. Тэрэнэй спортын мастер Юрий Ларов хоёрдохи, спортын мастерта кандидат Федонов гурбадахи һууринуудта эзэлбэ. Гадна В. Шишкин 5000 метрэй зайда мүрүү һуури эзэлжэ, Республикын ГЭГЭЭРЭЛЭЙ министерствын хүүгэдэй спортын һургуулиин суглуулагдамал командын гэшүүд Светлана Колыбашкина, Наташа Чебаевская гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Эрэшүүлэй дундаһаа багшанарай институдай студент Алексей Митрофанов энэ зайда 21,9 секунда саг харуулжа, чемпион болоо. Тэрээнтэй суггаа һурадаг А. Цыдыпов, К. Демин гэгшэд түс тустаа

Ядро түлхилгэдэ хүрэган хоёр Мироманова һуури эзэлээ. Гадна Мироманова 6 метр 1 метртэ утые харайжа, 52 сантиметртэ копьё кубогта хүртэнэн байна.

И. Константинова, Мироманова тус тустаа 6 метр үндэрые харайншье түрүүшынгээ иимэ үндэрые гаталаа. Константинова илаа. Гадна министерствын командын шүүд С. Куксов, А. Чернов, С. Горбунов гэгшэд лэй дундаһаа илаа. 6-дахи СПТУ-гай һурагша Владимир Суровцев гурбадахи саар харайхадаа, 14 сантиметр дүн харуулжа, һуури эзэлээ.

Буряадай багшанарай институдай студент Валерий Телеев боксоор спортын мастерта кандидат юм. Эн командынгаа аша тусалжа, баадахадаа, 45 метр 2 тиметртэ копьё шидэжэ, 1 метр үндэрые харайжа, һуури эзэлбэ.

Буряадай багшанарай институдай спортклубай студент дамал команда илалта туйлаба, спорткомитедэй дабалтануудта кубогаар шагнагдаа.

Мурысөөнэй дүнгүүдээр СССР-эй Кубогта хүртэхэ түлөө июниин һүүл багта Челябинск хотодо үнгэргэгдэхэ зонын мурысөөндэ суглуулагдамал командын гэшүүдэй дундаһаа ридүүлэгдэнэн байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Спортын мастер Татьяна Золотуева — 200 метрэй зайда спортын мастерта кандидат Татьяна Золотуева эгээл түрүүлэн фиништэ хүрэжэ ерэбэ — 24,9 секунда, Республикын Гэгээрэлэй министерствын хүүгэдэй спортын һургуулиин суглуулагдамал командын гэшүүд Светлана Колыбашкина, Наташа Чебаевская гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Эрэшүүлэй дундаһаа багшанарай институдай студент Алексей Митрофанов энэ зайда 21,9 секунда саг харуулжа, чемпион болоо. Тэрээнтэй суггаа һурадаг А. Цыдыпов, К. Демин гэгшэд түс тустаа

ХОЁРДОХИ ҺУУРИДА ГАРАБА

РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын хүүгэдэй спортын һургуулинуудай һурагшадай дунда хүнгэн атлетикээр мүрысөөн Курган хотодо болобо.

Манай республикын һурагшад 30 команда соохоо хоёрдохи һуури эзэлээ. Имагтал Ивановска областиин эдир хүнгэн атледүүдтэ гартаһан байха юм.

Кабанскын районой түлөөлэгшэ Игорь Метленко 3000 болон 5000 метрэй зайнуудта илалта туйлаба. Тэрэ эдэ зайнуудые 8 минута 55 секунда болон 15 минута 16 секунда соо гаталһан байгаа.

6-дахи СПТУ-гай һурагша Владимир Карпов 7 метр 08 сантиметртэ утые харайжа, түрүү һуури эзэлбэ. Үндэрые харайлгада 190 сантиметр гаталжа, бронзо медальяар шагнагдаа.

49-дэхи һургуулиин һурагша Вячеслав Иванов 1500 метрэй зайда урилдахадаа 4 минута 03,1 секунда саг харуулжа, илалта туйлаба. 6-дахи СПТУ-гай һурагша Михаил Чебунин 3000 метртэ мүнгэн медальяар шагнагдаа. Дабалтануудтай 2000 метрэй урилдаанда Станислав Гараев 6 минута 10 секунда саг харуулжа, хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа. Карпов, Метленко, Иванов, Гараев гэгшэдһээ бүридэһэн манай команда 4х400 метрэй эстафетэдэ мүн лэ хоёрдохи һуурида гараһан байха юм.

Мурысөөнэй дүнгүүдээр Буряадай хүнгэн атледүүд Иванов, Карпов, Гараев, Чебунин гэгшэд июнь һарын һүүл багта Челябинскда үнгэргэгдэхэ бүхэроссин эдиршүүлэй хоёрдохи нааданда хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

Б. МИРОМАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

△ «Бухэсоюзна XIX партконференцидэ КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдые зүбшэн хэлсэнэбди»— уншагшадай һанамжанууд.

△ «Ажалша коллективэй нүлөөгэй түлөө»— Л. Савицкаягай статья.

△ «Заншалта болоһон гуримаар»— К. Карнышевай статья.

△ «Үбһэ хуряалга эхилбэ»— Т. Нагаевагай корреспонденци.

△ Мал ажал — онсо шухала һалбари. «Һургаал болгохо»— В. Галсановай статья.

△ «Байгал далайн хүби заяан — арад зоной гарта»— Байгал далайн оршомдо үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ генеральна түсэбэй проект.

△ Түүхын үйлэ хэрэгүүд ба он жэлнүүд. «1941: совет арадта фашис добтолго ямар хохидол ушаруулааб?»— С. Федосеевэй статья (АПН).

△ Хилын саанаһаа.

Сонгир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—Багашуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 10.05—«Радости земные»—6 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 11.25— Шэнэ һонин. 11.35— Футболоор Европын чемпионат. Хахад финал. 16.25— Шэнэ һонин. 16.35— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.45— «Путешествие пана Кляксы» — үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 18.05—«...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуудта». 18.50—«Таанадта, ветераануд». 19.50—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.05—«Советская Россия» газетын редакцида Бүхэсоюзна XIX партийна конференциин делегадуудтай уулзалга. 20.50—«Радости земные»—6 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 22.00—Время. 22.35— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45— Уран зохёолшо В. Крупин үгэ хэлэхэ. 23.05— Футболоор Европын чемпионат. Хахад финал.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Халай» хатарха. 9.50—«Великие имена России. Илья Репин»— эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.20, 11.50 — Немец хэлэн. 10.50— Мультфильмнууд. 11.20—«Паруса «Дружбы»— баримтата фильм. 12.20—«Раннее, раннее утро» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 13.30— Литвагай ССР-эй камерна ансамблиин концерт. 14.30— Шэнэ һонин. 14.40 —«Суд в Ершовке»—үхибүүдтэ уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. **Улаан-Удэ.** 18.10— Соносхолнууд. 18.20—«Номой далай руу аяншалга». 18.50— КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдые зүбшэн хэлсэнэбди. 19.25— Байгал. 19.45 — Киноочерк. 19.55—«Социалис оронууд». СРВ (буряадаар). 20.10— Тарбагатайн районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой залуу ажалшад тухай. 20.45—Мультфильм. **Москва.** 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15— Теннис. Уимблдонско турнир. 22.00—Время. 22.35— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 — Теннис. Уимблдонско турнир. 23.00—«Суд в Ершовке» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай зарим нютагуудта багаханаар бороон ороохо, аадарлаха. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэй-гөөр һалхилха. Аадар һалхин секундын 20 метрэтэр шангадаха. Бадар, Баунтын районууд бусад нютагуудта нэмэ дус дулаан байха.

(Газетымнай удаадахи июниин 24-дэ гараа.)

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор —2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни —2-60-91, пропаганды —2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская— 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, Н-01339. Заказ № 144. Индекс 04610.